

Van het Hilton naar het begin van de De Lairessestraat is het ongeveer tien minuten lopen. Eden Pendraat stond stil voor de glazen uitbouw van het Concertgebouw. Het was alsof hij net wakker was geworden en dat de voorafgaande uren uit niets anders dan droomloze slaap hadden bestaan. Hij keek op zijn horloge, een ouderwetse Omega met gouden wijzers. Het was tien voor tien. Eden had de indruk dat de secondewijzer veel trager dan anders bewoog. Hij tikte op het glas.

Hij keek rond of hij een openbare klok kon ontdekken en terwijl hij dat deed was het alsof zijn hoofd los op zijn nek zat, alsof het zweefde. Hij kon geen klok ontdekken en realiseerde zich toen pas dat hij op het kruispunt van de De Lairessestraat en de Van Baerlestraat stond maar niet wist wat hij daar deed. Het ochtendverkeer denderde langs, hij leek het niet te horen. Ik ben via een onderaardse tunnel uit een putdeksel omhoog gekropen en toen hier per ongeluk uit gekomen, dacht hij. Hij keek nogmaals rond, niet vanwege een klok, maar in een vergeefse poging om de achter hem liggende tijd te vinden, die in het niets verdampt scheen. Hij zag zichzelf vaag weerspiegeld in de glaswand van het Concertgebouw.

Hij kon niet langer op deze plek stil blijven staan en

stak over. Van het glazen etalagehokje met lampen van de firma Indoor, dat zich sinds mensenheugenis op deze plek bevindt, ging vertrouwde uit. Eden zag alleen geen lampen, het hokje was leeg.

Er was een dofheid in zijn hoofd. Zou hij Anneke bellen? Hij probeerde zich zijn eigen telefoonnummer te herinneren maar bleef na vier cijfers steken. En wat moest hij haar vragen? Wat hij hier deed? Of hij die nacht wel thuis was geweest? Of zij soms wist of hij zijn geheugen kwijt was? Maar ik ben mijn geheugen helemaal niet kwijt, dacht Eden. Ik weet toch dat mijn vrouw Anneke heet? Anneke Kampers, geboren 15 juni 1963... getrouwd op 13 augustus 1984... op 5 februari 1985 wordt Ilja geboren... ik op 26 april 1965 in het Prinsengracht Ziekenhuis...

Eden keek schuin achter zich, dwars door de huizen heen, richting Willemsparkweg. Gewoond in de Van Eeghenstraat 102... bel en sous... vloeren zo scheef dat je knikkers kon laten rollen in de richel van de plint... Later Vondelstraat... kraakwacht met Duco...

Eden draaide zich om en keek de Van Baerlestraat in, in de richting van de Vondelbrug. Daar heb ik toch gewoond, dacht hij. Niet lang... Duuk kreeg rotzooi... Duco...

Tijden en beelden tuimelden willekeurig voor zijn ogen. Hij merkte dat hij met zijn voorhoofd tegen het koude glas van het etalagehokje geleund stond, zijn armen wijd, of hij een ijsblok probeerde te omarmen. Hij liep naar een van de telefoons wat verderop, pakte de hoorn en drukte hem tegen zijn hoofd, alleen maar om houvast te hebben. De kiestoon schrijnde in zijn oor. Eden sloot zijn ogen. In mijn hoofd zit een beest

dat tegen mijn schedelwand klopt, dacht hij. Hij zit daar rood aangelopen ineengedrukt, zijn lange, dunne armen en handen boven en naast zich als een aapje in een veel te kleine baarmoeder, donkerrood als een pekingeend, smakelijk bijna, maar zijn ogen puilen uit, een schildklierlijder of een dronkenlap...

De hoorn tegen zijn oor gaf hem het alibi om tot rust te komen. De toon was opgehouden.

Aan de voorkant van het Concertgebouw spelde hij het affiche van een Hongaarse componistenweek en om één minuut over tien stapte hij de draaideur van Bodega Keyzer in.

De deur werkte tegen, alsof er een vochtig dweiltje onder klem zat. Terwijl Eden zich inspande, hoorde hij in de verte het geluid echoën waarmee een staalkabel knapt.

Binnen lagen de Perzische kleedjes lui op de tafels. Hij koos het tafeltje in het midden, onder de klok, waar Duco en hij zo vaak zaten. De ober die onmiddellijk aan zijn tafel stond, veegde met een hand denkbeeldige kruimels van de pers en zette dwangmatig het peper-en-zoutstelletje in het midden van een patroontje. Eden bestelde zijn koffie en een halve glipper rosbief, ooit Duco's favoriete broodje, belegd met rosbief, een half hardgekookt ei en dunne mayonaise daaroverheen gegoten.

Nummer één op de broodjes top tien, hoorde Eden zichzelf tegen de ober zeggen, die daarop één mondhoek optrok omdat bij een halve glipper maar een halve glimlach hoorde, waarna hij rechtsomkeert maakte.

Duuk en Eden hielden al sinds de middelbare school

een broodjes top tien bij, die in al die jaren niet erg veranderd was:

halve glipper rosbeef bij Keyzer op 1, hamburgers van de hamburgerwagen bij het Spinoza op 2, broodje halfom en broodje warm vlees bij Van Dobben op 3 en 4, broodje kroket van Holtkamp op 5, broodje krabsalade bij de Barbarella op 6, broodje warme pastrami en broodje eiersalade bij Sal Meijer op 7 en 8, broodje filet americain bij Loekie op 9, en op 10 broodje beenham met tijmhoning bij Het Loodsje.

In de auto deden ze vaak wie het rijtje het snelste kon opzeggen. Eden had niet zo'n snelle tong als Duco en struikelde bijna altijd over 'eiersalade bij Sal Meijer'. Wie af was moest voor straf opnieuw beginnen. Ademen verboden. 120 km/u binnen de bebouwde kom.

In suite 107 droegen jongens met achterstevoren gedraaide petjes de schilderijen binnen en plaatsten ze met de afbeelding naar de wand.

Duco Hellenberg zat met één knie opgetrokken op de bank, alleen gekleed in zijn zebraboxershorts, krabde wat over zijn gladde borst en belde roomservice: een goed doorbakken hamburger en een fles Bollinger, de enige champagne die hij dronk. Het was zijn eerste maaltijd van die dag, terwijl het tegen middernacht liep. Hij had het te druk gehad met het organiseren van zijn Kunstmarkt, morgen, als de Cobra's verkocht zouden worden. Hij liep naar een van de schilderijen en draaide de schildering naar voren. Onder leiding van Louis werden deze perfecte 'inspiraties', zoals Duco ze graag noemde, gemaakt. Geïnspireerd op Cobra, gisteren gemaakt en vandaag als collector's item verkocht.

Suite 107 in het Hilton was voor dit soort zaken zijn vaste plek geworden. Morgen zouden ze komen, de doktoren uit Heemstede, de tandartsen uit Zandvoort, de makelaars uit Ouderkerk, Venlo en Helmond, om als eersten en exclusief hun keuze te maken, onder het verfijnde genot van roze Bollinger en Hiltonhapjes.

'Kiep, met mij.'

Hij belde Moniek, de secretaresse die hij wel eens inhuurde.

‘Is de lijst compleet?’

Moniek, een ex-danseres die vroeger parttime coke dealde en nu af en toe wat losse dingetjes voor Duuk deed, hield vanaf haar etage in de Staatsliedenbuurt het afsprakenschema voor de volgende dag bij.

‘De eerste om tien uur, de laatste om halfzes. Norm is er om kwart voor tien,’ zei Moniek. Tien klanten om acht schilderijen à een ton aan te slijten. Norman Henn, een half-joodse, half-Egyptische gesjeesde kunsthistoricus die hier begin jaren zeventig was blijven hangen, trad op als Duco’s kunstkenner met Amerikaans accent, wat de zakenmannen en tandartsen van tegenwoordig vertrouwen gaf.

‘Kiep?’

‘Ja.’

‘Kom je nog even langs?’

‘Een beetje laat, Duuk.’

‘Hè toe nou... ik stuur een taxi...’

‘Nee. Zal ik je even klaarpraten...?’

Stilte.

‘Of moet ik escort voor je bellen?’

‘Nee laat maar, ik ben toch moe.’

‘O, slaap dan maar lekker, schat.’

‘Ja.’

Hij bleef nog even met de hoorn in zijn handen zitten. Hij had Moniek graag tegen zich aan gehad, om in haar oksel in slaap te vallen, meer niet. Hij wreef over zijn onbehaarde borst en streek zijn vuilblonde haar achterover.

Er werd op de kamerdeur geklopt. Een Marokkaanse piccolo reed het wagentje met het bestelde binnen. Duco pakte een briefje van vijftientwintig van de stapel

op het nachtkastje naast het lits-jumeaux de-luxe en stak het in de wit gehandschoende hand van de jongen. Hij sloot de deur zacht achter zich. Duco had ineens enorme zin om ook in zo'n pak met gouden knopen te lopen: gewoon even op en neer in de bar, een sigaartje, een praatje met barman Harry, een geblondeerdje van zestig over haar paillettenkont aaien en hup, de lift weer in. Op blote voeten, welteverstaan.

Hij grijnsde en viel aan op de hamburger, die hij bij gebrek aan iets voedzamer op dit uur besteld had. Bij de eerste beet sprietste het lauwe vet op zijn borst.

In het telefoonhokje van Keyzer bladerde Eden in het telefoonboek. Hij moest iemand bellen. Maar wie?

Hij omklemde zijn voorhoofd met één hand en sloot zijn ogen. Hij probeerde de beelden terug te vinden. Hoe, wanneer hij er gekomen was. Wat ze tegen elkaar gezegd hadden. Hoe het gegaan was. Maar hij zag alleen het bevroren beeld van Duuk op de grond, stil, als een jongetje, in zijn zebra-boxer. Hij zag bloed op de vloerbedekking, een vlek in de vorm van Afrika. Hij zag zichzelf dit zien. Er was niets te horen, alsof hij doof was.

Ik heb hem vermoord, dacht Eden, maar ik ben er zelf niet bij geweest. Ik moet hem gestoken hebben, maar hoe en hoe vaak? Met welk mes? Hij bekeek zijn handen, zijn hemd, maar kon geen bloedsporen ontdekken. Bloed in de vorm van Afrika... Maar misschien is het waanzin... misschien heb ik het alleen gedacht... heb ik een vreselijke nachtmerrie gehad en ben ik gaan slaapwandelen.

Hij wist dat dit niet waar kon zijn.

Zijn vinger rustte bij de letter F in het telefoonboek. Hij ging Babet Fesseur bellen, ooit een liefde, al was het meer dan vijftien jaar geleden. Hij vond haar tussen Fessem en Festen.

‘Met Kees,’ sprak een zware maar zachte stem.

‘Babet Fesseur aanwezig?’

‘Met wie spreek ik?’

‘Een vriend... schoolvriend... van lang geleden...’

Kees, met zeurend kind op de achtergrond, gaf na enig aandringen van Eden het telefoonnummer van haar werk. Ze heeft een kind, dacht Eden. Het toestel was in gesprek.

Hij verliet Keyzer door de draaideur. Alles was intussen anders, de zon scheen, hij liep de kant van het Rijksmuseum op. Het Museumplein lag open, er waren hekken om de grote bouwput geplaatst. Eden haakte zijn vingers in het hek en keek naar de verrijzende vleugels, overkappingen en galerijen. Werkmannen met helmen op schreeuwden elkaar aanwijzingen en leuk bedoelde opmerkingen toe.

Hij moest Babet zien. Het was of zijn verliefdheid van toen al die tijd onder in zijn buik verscholen had liggen sluimeren, en nu was dat leerachtige ei opengebarsten, hij voelde de vloeistof warm tussen zijn darmen door stuwen. Het was geen lust, het was de drang om in de onmiddellijke nabijheid van iemand te zijn die hem zou begrijpen, beschermen.

Zijn knieën knikten, even hing hij pijnlijk aan zijn vingerkootjes in het hekwerk.

Een jaar lang, ochtend na ochtend, had hij om acht uur staan wachten onder de luifel van de winkelgalerij op het Olympiaplein tot Babet verscheen, om even later met haar op te fietsen naar school, zijn fiets naast de hare stallend, zijn jas naast de hare hangend, met slappe thee in zijn knieën. Dan kon hij de dag aan, als ze hem

maar gedag zwaaide. Tot de pauze van tien uur, als hij haar ogen weer zou zoeken, tot de pauze van halféén, als hij achter haar in de rij aansloot voor koffie in de kantine, tot... Een jaar lang was dat als zeventienjarige zijn tijdsbesteding geweest, zijn voornaamste bezigheid, zijn alles, maar spijt heeft hij er nooit van gehad. Dat hij haar nooit gekregen heeft lag gewoon in de lijn der verwachtingen. Zo'n meisje krijg je niet, dacht hij toen, daar ben je verliefd op, verder niets. Het was als een ziekte. Op Anneke was hij een week verliefd en daarna herinnerde alleen haar parfum hem aan die verliefdheid. Zij was bereikbaar, haar kon hij omarmen, zij was van deze aarde. Ze was bijna eenentwintig en wilde een kind en hij, Eden, negentien jaar oud, moest haar dat geven. Hij was nodig en dat gaf hem grond om op te groeien. En toen Ilja was geboren werd hij weer verliefd, op deze zoon van hem, op dit belangrijke dat hem nodig maakte in de wereld. Maar dat werd later minder, zoals hij vóór Anneke minder van de wereld was geweest. Hij had er altijd bij gestaan, dingen waren nooit voor hém bedoeld. Hij mocht meedoen, hij was nooit in de positie om met het voorstel te zwaaien en de anderen achter zich te krijgen. Hij liep gewoon mee, als Duuk of anderen de naam van een kroeg noemden waar ze met z'n allen heen zouden gaan. Niet dat hij als een watje beschouwd werd, Eden Pendraat was wat je noemt een stille. Maar met wat tequila op improviseerde hij de mooiste en onbegrijpelijkste gedichten. Vaak hielden de meisjes die hij niet hoefde daarvan, en zoende hij ze toch omdat Duco aan de andere kant van de tafel of de bar of de zaal Babet zoende. En eenmaal zoenend met zo'n makkelijk kusbaar meisje, zag hij uit zijn ooghoek

hoe weinig willig Babet Duco zoende, hoe Duuk een filmkus ten beste probeerde te geven met gedraai en gekneed en al, maar hoe onbeweeglijk Babet eronder bleef. Babet zoende niet, die liet zich zoenen. Dansen kon ze zo goed dat Duuk alleen maar acrobatische oefjes aan haar voeten kon uithalen, die maakte een grap van zijn overgave. Babet bleef onverstoort en onbereikbaar als ze danste. Maar als ze dan haar ogen opsloeg, ging haar blik altijd Edens richting uit en was die ooglach, met even de schittering van het discolicht erin, alleen voor hem. En zo was het geweest.

Het nummer van haar werk was nog in gesprek.

Een siddering van onrust ging door zijn benen. Kalm blijven, sprak Eden zichzelf toe terwijl hij het postkantoor in de Kerkstraat, waar hij gebeld had, verliet. Hij stak zijn handen diep in de zakken van zijn gabardine regenjas en keek naar hoe zijn voeten liepen. Eén ding wist hij zeker: hij moest onder de mensen blijven.

In de Leidsestraat kwam een brede man in een windjack hem tegemoet, die het voetstuk van een tuinparasol torste. Eden wist niet aan welke kant hij hem moest passeren, maakte onhandig drie schijnbewegingen. Hij verontschuldigde zich mompelend, de man siste geïrriteerd. Eden sloeg snel links af de Herengracht op.

Hier was het doodstil. Hij ontspande zijn vuisten in zijn zakken. Twee honden joegen op een eend die op de kant een wandelingetje tussen de geparkeerde auto's probeerde en weer maakte dat hij het water in dook. Verbaasd, jaloers en gefrustreerd keken de honden de eend na en begonnen toen maar met elkaar te dollen. Speels jankend liepen ze half tegen Eden op, die met geheven armen de dieren liet passeren en zo zag dat een

meisje dat juist bij de waterkant tussen twee auto's had zitten plassen al hurkend haar broek omhoog probeerde te sjoeren. Ze knikte hem vriendelijk-onbeschaamd toe. Eden wendde zijn ogen af en sloeg een steeg in. Even later passeerde ze hem op rolschaatsen, een kinderberenrugzakje op haar rug, een hand met sporthandschoen stoer in de lucht als groet.

Het donker van een bioscoop trok hem ineens aan, hij keek op zijn horloge en zag dat het pas halftwaalf was. De middagvoorstelling zou op zijn vroegst om één uur beginnen. Dat wist hij sinds hij schoenen verkocht. Eden zat sinds een paar jaar in de schoenen. Vertaler van handleidingen was hij geweest, verhuizer, barman, kaartjesverkoper, beheerder van een sportkantine en veel meer wat hij zelf allang vergeten was.

Toen Ilja pas geboren was studeerde hij nog, hij haalde zijn propedeuse Geschiedenis maar hij werd moedeloos bij de aanblik van een aankondiging op het prikbord voor een college 'Inpoldering en bedijking van de Alblasserwaard in de zeventiende eeuw'. Lesgeven kwam sowieso niet in aanmerking, zijn ouders waren leraren en als er één ding was dat hij niet voor zijn zoon wilde zijn dan was het leraar.

Wat hij zijn ouders kwalijk nam was dat hij hun enige kind was, daar had Eden zich vroeger vaak driftig over gemaakt. 'Je mag altijd iemand mee naar huis nemen, wie je maar wilt,' zei zijn moeder vaak, 'ik heb je tenslotte maar te leen.' Hij wist nooit wat ze met dat laatste bedoelde, maar om uitleg vragen durfde hij niet, ook omdat zijn moeder ziekelijk was, vaak op bed lag en dan zachtjes kermde. Ze mochten inderdaad altijd komen, en dan keken ze in de kasten en de pannen en

maakten ze krassen op de muren, die Eden zo goed mogelijk wegveegde.

De laatste paar jaar zat hij in de schoenen, handgemaakte Engelse schoenen die hij als een ouderwetse vertegenwoordiger met een koffer aan huis verkocht. Soms zat er flink wat tijd tussen twee afspraken en dan ging hij tussendoor naar een film. 's Middags waren de bioscopen meestal leeg, Eden begreep niet hoe het mogelijk was een bedrijf draaiende te houden zonder publiek, maar aan de andere kant was er niet veel voor nodig, voor één of voor honderd bezoekers was dezelfde handeling vereist. Hij was er blij om en vaak voelde hij zich gelukkig in het donker van een bioscoop, waar hij verlost was van regen of andere narigheid van buiten en waar de mensen tenminste voor even hun mond hielden.

Eden had volstrekt niet het idee dat hij gearresteerd kon worden. Niemand had hem die ochtend het Hilton binnen zien gaan, hij was ook niemand tegengekomen toen hij wegging, herinnerde hij zich nu. Dat kon natuurlijk niet, iemand zal hem gezien hebben, al was het maar uit de verte. Maar, hield hij zichzelf voor, er was niets te zien geweest, een man van begin dertig in een gabardine regenjas, met bruin krulletjeshaar verliet een groot hotel. Wat was daar voor bijzonders aan? Dat was niemand opgevallen, hij was er zeker van.

Zijn behoefte om naar een bioscoop te gaan leek dus niet zozeer te maken te hebben met 'van het straattooneel verdwijnen', eerder wilde hij bewegingloos de tijd doorkomen, zodat hij niet telkens bij een telefoonsel hoefde te bedenken dat hij met Babet wilde spreken. Hij zou Kees kunnen bellen en hem het adres van haar

werk vragen, maar dat kon altijd nog, als het toestel nog uren in gesprek zou blijven, of als hij ten einde raad was bijvoorbeeld.

Op het Spui kocht hij bij Athenaeum Nieuwscentrum een krant om te zien welke films er draaiden. Op een terras werden de stoelen buitengezet en Eden, wiens oog gevallen was op een artikeltje op de voorpagina waar bericht werd over een pasgeboren baby die onderkoeld op de wc van een bioscoop gevonden was, stak over zonder te kijken en werd bijna omvergereden door een brommerkoerier, die slingerend zijn weg vervolgde. Op het terras merkte hij plotseling hoe snel zijn hart bonsde, alsof het zojuist begrepen had wat er had kunnen gebeuren (ziekenhuis, gebroken kaak, een oog uit de kas). Eden concentreerde zich op de krant en probeerde zich voor te stellen hoe een meisje of vrouw tijdens een bioscoopvoorstelling met weeën naar de wc verdwijnt, daar een kind eruit poept, zich weer aankleedt en de prachtige liefdesfilm uitziet waaraan ze begonnen was. Het bloed zat op de wanden van de wc, meldde het artikeltje. Niemand had iets gehoord, het kind maakte het goed.

Hij zag het van pijn vertrokken gezicht van Anneke toen Ilja werd geboren en hij herinnerde zich de miselijkmakende golven van medelijden, opwinding en wanhoop, die hij zo goed mogelijk probeerde te verbergen door naar de kalende kruin van de jonge gynaecoloog te staren, die zacht en zakelijk aanwijzingen aan Anneke gaf. En Anneke die om haar vader, die huisarts was, riep en Edens hand bijna stukknep, en de tranen die zijwaarts uit Edens ogen leken te springen toen Ilja er eenmaal uit was en het uitbrulde waarbij zijn tongetje

net zo hard trilde als zijn piemeltje.

‘Koffie?’

Hij keek naar de ober boven hem en kneep zijn ogen tegen het zonlicht. Eden knikte. Een vrachtwagen belemmerde het uitzicht over het plein, de chauffeur laadde ruw de biervaten uit. Vreemd genoeg waren het ineens deze anders zo gewone dingen – terras, zonlicht, bierwagen, krant – die Eden een gevoel gaven dat hij nog nooit eerder had gehad. Dat hij op zijn plek was, ja zelfs dat hij tot de wereld behoorde. De ober bracht hem de koffie met een glaasje water erbij. Eden deed zijn boordknoopje los.

Na een minuut of vijf was hij dat merkwaardig gelukzalige gevoel alweer kwijt en drong het idee dat hij van de straat moest zich sterker op. De bioscoop, de trein, een hotel in, dacht hij. Hij kon op dit moment blijkbaar slechts uit die drie mogelijkheden kiezen. Hij rekende af en liep via het Rokin naar het station. Halverwege belde hij Babet nog eens, kreeg iemand aan de telefoon die zei dat ze lunchen was. Hij liet zijn naam niet achter.

Op de ligfeestjes die bij Duco thuis plaatsvonden had hij graag naast haar gelegen. Duco's vader was doorlopend op reis of gewoon weg, dus konden ze altijd bij Duuk terecht. Het was een dure stadsbungalow in Buitenveldert waar tot een uur of drie 's middags alleen Bertie, de oude Duitse huishoudster, rondwaarde, die opruimde, Duuks avondeten klaarmaakte en in opdracht van de oude Hellenberg op vrijdagmiddag honderd gulden onder een bronzen Degaskopie op het dressoir in de gang schoof. Er was een salontafel die als je hem uitklapte in een dranktafel met neonlicht erin